HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק. מבושל מבושל כרחוי (ח): **שלוק.** מבושל יותר מדאי: **קונס תבשיל שאיני טועם.** כל תבשיל במשמע: **מעשה קדירה רך.** שיש בה רוטב: **אכל לא נעבה.** כגון דייסא: טורמוטא הרמוצה מפרש בגמ'(ו): **רתחתה.** דבר הרותח כגון רוטב וכל דומי ליה: **היורד לקדירה.** דמשמע בין לוקן בין רותח: **אסור בכל המתבשלין.** בין רך בין עבה: **גמ' ר' יאשיה אוסר.** בצלי **ובשלוק** דמתקרי נמי מבושל: **הלך אחר לשון בני אדם.** דאין דרכם לקרות לצלי מבושל: **והא מתבשיל נדר.** דמשמע בין רך בין עבה: **הא מני סתם.** דמתניתין דלא קרי לעבה **ריפתא.** דמלפתין בו את הפת קרי תבשיל: **והא תניא.** בניחותא: **בהיטריות רכות.** בדילוען רכות שהחולין אוכלין בהן פיתן: **איני.** מי אוכלין החולין מהן: **חזא קרא דמחיפא.** דלעת מונחת שם שהיה אוכל ממנה: **לוליבא דקרא בסלקא.** תוכו של דלעת יפה לאכול עם התרדין: **לוליבא דציפתא.** תוכן של זרעוני פשתן יפיס לאכלן בכותח: **ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ.** משום דדבר מעולה הוא לרפואה ואסור לומר להם שום דבר שיהנו ממנו. ואית דאמרי דלא ליכלו טובא וליפסדו כיתגא: **חולין רבנן.** שעוסקין בתורה ואינם נהנים מן העולם ובאים לידי חולי: מגלגלין

ולענין הלכה בסודר קיימא לן כרב נחמן דסודרא קני על מנת להקנות הוא ולא מלי מקנה לעכודי דאע"ג דרב אשי אמר ליה מאן לימא לן דסודרא אי תפיס ליה לא מתפיס דחויא בעלמא הוא דקאמר ליה ולא סבר לה דאיהו גופיה אמר בפ"ק דקידושין (ד' ו:) גבי המומר לאשה הרי את מקודשת לי במנה זה על מנת שתמזיריהו לי דבכולהו קני לבר מאשה גזרה שמא יאמרו אשה נקנית בחליפין ואי סלקא דעתך דאי תפיס מתפיס מאי גזרה דאי הכי נקנית היא בחליפין ואין לך [קנין] גדול מזה אלא ודאי רב אשי גופיה סביר ליה דסודרא אי תפיס ליה מקנה לא מתפיס והכא דחויא בעלמא הוא דאחי ליה לרב נחמן. מיהו נהי דלענין סודרא קיימא לן כרב נחמן לענין קני על מנת להקנות משמע דלא קי"ל כותיה דבהא רב אשי פליג עליה לגמרי משום טעמא דסודרא קני ע"מ להקנות מן השתא הוא אבל הכא הדר סודרא למריה. אבל הרמב"ם ז"ל פסק בשתיהן כרב נחמן משמע דס"ל ז"ל דכיון דפרכא קמייתא דרב אשי דרך דחויא היא כדכתיבנא כל מאי דקאמר ליה נמי לדחויי מכוין ולאו לאיפלוגי עליה. (ו) והרמב"ם ז"ל בהלכותיו מסתם לה סתומי:

הדרן עלך השותפין שנדרו

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק. שאינם בכלל לשון מבושל. שלוק בשיל ולא בשיל דנהי דשלוק נמי משמע מבושל יותר מדאי כדאמרינן בפ' כל הבשר (חולין דף קי:) הכבד אוסרת ואינה נאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת שלוק דהכא בשיל ולא בשיל הוא דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם ותבשיל שנתבשל יותר מדאי בכלל מבושל הוא: **אמר קונס תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדירה רך ומותר בעבה.** מעשה קדרה כגון חלקא טרגים וטיסני. וקאמר דאם הוא רך אסור אבל עבה מותר דהאי תנא כל מידי דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה כדאי' בגמ' ומעשה קדרה עבה באפי נפשיה אכלי ליה בלא פת ואמרי' בגמ' דאסור בצלי ובשלוק דהא מתאכלא ביה ריפתא. וכי קתני שאני טועם לאו דוקא דאמר הכי אלא לרבותא נקטה לומר דאפילו אמר שאני טועם מותר בעבה. ומפורש בירושלמי [פ"ו ה"ל] דכי היכי דבקונס תבשיל מותר בעבה הכי נמי נודר מן המבושל מותר בעבה: **ומותר בצילה טרמיטא.** מפרש בגמרא [נ:] דשלקי לה במיא חמימי אלפא זימני ואלפא זימני במיא קרירי עד דמתזטרא כדבעא לה ולא מתאכלא בה ריפתא. ומשמע דדוקא בה הוא דשרי אבל כל אלא נתבשלה כל כך אסורה דהא מתאכלא ריפתא בהדה והכי איתא בירושלמי [שם] בשם רב חסדא אסור בצילה מגולגלת שכך דרך החולה לאכול בה פתו דאלמא כל שלא נצטמקה כל כך שהפת נאכלת עמה בכלל תבשיל הוא: **גמ' תניא ר' יאשיה אוסר.** דנודר מן המבושל אסור בצלי: **ואע"פ שאין ראיה לדבר.** שהצלי יהא בכלל מבושל זכר לדבר דכתיב וישבשו (את) הפסח ומיהו לאו ראיה גמורה היא כדאמר במסקנא דבנדרים הלך אחר לשון בני אדם: ירושלמי [שם] אמר רבי יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון בני אדם אמר ר' יאשיה הלכו בנדרים אחר לשון תורה מה נפיק ביניהון אמר קונס יין שאיני טועם בחג על דעתיה דרבי יוחנן אסור ביום טוב האחרון של חג על דעתיה דר' יאשיה מותר אף ר' יאשיה מודה שהוא אסור לא אמרה ר' יאשיה אלא לחומרין ע"כ. ולפוס גמרא דילן דאפי' ר' יאשיה מודה דאין הולכין בנדרים אלא אחר לשון בני אדם שמעינן מינה דבין להקל בין להחמיר האומר בחג יו"ט האחרון של חג בכלל: **והא מתבשיל נדר.** ואמאי מותר בעבה דהא תבשיל הוא: **הא תנא כל מידי דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה.** אבל מעשה קדרה עבה דלא מתאכלא ביה ריפתא תבשיל בהדיה לא מיקרי תבשיל. ואית דמפרשי דאסור במעשה קדרה רך קא קשיא ליה דלאו תבשיל הוא ושני דכיון דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל קרי ליה: **והתניא.** בניחותא: **ואסור בהיטריות רכות.** דלועין קטנים: **שהחולין אוכלין בהן פתן.** מדקא יהיב טעמא לאיסורא מפני שהחולין אוכלין בהן פתן ש"מ דכל מידי דמתאכלא ביה ריפתא תבשיל מיקרי: **איני.** דדלועין יפין לחולה: **ברכיבי.** מעלו: **אשוי.** קשין: **בקרא גופיה.** קשה: **גוויה דקרא.** מה שבתוכו מעלי: **לוליבא דקרא.** מה שבתוכו: **בסילקא.** יבשלנו עם תרדין: **לוליבא דציפתא בכותחא.** מה שבתוכו טוב לאכלו עם כותח: **ודבר זה אסור לאמרו בפני עם הארץ.** כדי שלא יעקרו הפשתן לכך: **מאן חולין רבנן.** אין הכי נמי דקרי בין ברכיבי בין אשוי קשין לחולי וכי קתני שחולין אוכלין בהן פתן לאו חולין ממש אלא מאן חולין רבנן דאפילו בבריאותן הן תשושי כח מפני שהתורה מתשת כחם [סנהדרין כו:]:

כמאן

מסורת הש"ס

ח) [לעיל ג: וש"נ], ב) [פסחים ג. וש"נ], ג) [תוספתא פ"ג], ד) [מנחות לט:], ה) כ"ה טז. ע"ש, ו) [נ: נא.], ז) ל"ל והרמב"ן.

תורה אור השלם

1. וַיְבַשֵּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט וְהַקֳּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ בַּסִּירוֹת וּבַדְּוָדִים וּבַצְּלָחוֹת וַיָּרִיצוּ לְכָל בְּנֵי הָעָם:

דברי הימים ב לה יג

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה סנודר וד"ה שלוק הל"ל:

גליון הש"ם

גמ' שנאמר ויבשלו (את) הפסח. קשה לי אמאי לא מייתי מקרא כתורה כפ' ראה גבי פסח ובשלת ואכלת וא"ל: שם ותנא דילן סבר בנדרים. לעיל דף ל ע"ב. ולקמן דף נא עב: בהר"ן ד"ה ולענין הלכה וכו' דאי תפיס. עיין בתוס' קידושין שם ובדף כו ע"ב ד"ה אלא מאי לדמי:

מוסף רש"י

הנודר מן המבושל. מבושל שאינו מי ולא מבושל, כמאכל בן דרוסאי, צלי. בגמ, שלוק. שנתבשל הרבה כדאמרינן (חולין קי.) גבי כבד מבושלת אוסרת ואינה נאסרת, כלומר שיש בה דם הרבה ופולטת דם עדיין ואינה בולעת, דטרודה לפלוט, שלוקה אוסרת ונאסרת, כלומר כשנתבשלה יותר מדאי פלטה כל דמה וחוזרת ובולעת מהדם, אלמא שלוק הוא מבושל הרבה (ראמ"ה בשמו). ממעשה רתחתה. כל דבר שימות לתוך הקדרה ולמעט בשר וכיוצא בו שיצא ממנה שלם (מאירי בשמו). בהיטריות רכות. שהתבשיל רך (ראמ"ה בשמו). אסיא. רופא (פסחים קיג. דף פה.). הא ברכיבי הא באשוני. ברכיבי קשות לחולה, אשוי יפות שעושין מהם תבשיל רך (ראמ"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

[שייך לעמוד שלפניו] הלין נכסין לאימת קנה. אימת יקנה בר בריה לבי הוי לורבא מרבנן בתותה שעה כבר הדר סודר למריה. לומר בקנין סודר לא היה מועיל אם היה אומר בפיו אם לא מ"ל מעכשיו ולאחר ל' יום אם לא מ"ל מעכשיו ולאחר ל' יום הילכך ה"ג לא קני: **והא מתנת בית חורון דקני על מנת להקנות הוא.** שמקנה לו האבר והסעודה ולא שיהו שלו אלא שיוכל אביו לאכול בהיתר ולא קני זה על מנת לעשות מה שאמר זה כאילו קני ויאכלו האבר והסעודה מרשות הבן ויוכל האב לאכול בהיתר אלא ודאי קני על מנת להקנות אינו קונה הלכך ה"ג לא יאכלו האבר והסעודה מרשות הבן: משום דסעודתו מוכחת עליו. אלא היה קנין כי אם להעריס ולא כוון לשם מתנה כלל: **הא מני רבי אליעזר היא דאמר אפילו ויתור כו'.** הלכך ה"ג אע"ג דמדינא שרי דקנין על מנת להקנות קנה מחמיר הוא כמודר הנאתי: **לאתויי הך דשמיט ביפי.** דלא הוא מתנה ואית דגרסי דשביא בכפילה לשון המושלך בכפל שכפל דבריו ואמר קני על מנת להקנות: **לישנא בתרא דרבא.** ואפילו אמר והן לפניך אסור:

הדרן עלך השותפין

הנודר מן המבושל. שאמר קונס מבושל עלי: **מותר בצלי ובשלוק.** שלוק זה שנתבשל יותר מהשם בשול כדאמרינן בכל הבשר (חולין קי:) הכבד אוסרת ואינה נאסרת שלוקה אוסרת ונאסרת: **אסור במעשה קדרה רך.** מפרש בגמרא כל מידי דמיתאכלא בפת מיקרי תבשיל: **מותר בעבה.** שנאכלת בלא פת: **בבציצה טורמוטא ובדלעת הרמוצה.** מפרש בגמרא: **מעשה רתחתה.** דבר הנרתח והנגמר בקדירה. **אפי' איני נגמר בה:** גמ' ויבשלו (את) הפסח. בדברי הימים כתיב: **והא מתבשיל נדר.** וכיון דרך הוא כמו מים בעלמא לא מיקרי תבשיל: **דמתאכיל ביה ריפתא.** שטורין בו הפת ואוכלין אותו: **והתניא.** בניחותא ומייתי לאיה מהיטריות דקות שהחולין אוכלין בהן פתן: **הא ברכיבי.** הכך שבתוכו הוא טוב: **באשוני.** קשיס: בגוויה דקרא. הכך שבתוכו הוא טוב: **לוליבא דקרא בסילקא.** דבר כך קרי לוליבא שמלבלב ומצמיח טוב לתת אותו בסילקא: **לוליבא דציתנא.** נותנין אותו בתוכם עד שמלבלב ועשבה כך ואחר כך נותנין אותו בכותח: **אסור לאמרו בפני ע"ה.** שלעיגנו על דבריו שדברים אלו אפילו הנשים יודעות אותו:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ט מהלכות מלכים הלכה ח סמג לאוין רמב טור שו"ע יו"ד סי' רין סעיף ח:

[ב מיי' שם הל' ז טור שם:]

ב ג מיי' שם הלכה ז טור ש"ע שם סעיף ב:

ג ד מיי' שם הלכה ח [יג] טוש"ע שם סעיף ח:

תוספות

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק. שלוק שאין מבושל יותר: קונס תבשיל שאני טועם אסור במעשה קדירה רך. מפרש בגמרא כל מידי שנותנין בו פת לשרות קרוי תבשיל ומותר בעבה שאינו נאכל עם פת וכ"ש אמאי שני למיתני ענין אחר מרישא לפלוג בנודר מן התבשיל בלא שאומר שאני טועם ובשאר בני כבוש ושלוק ומליח נקט דווקא שאני טועם להוסיף בו איסור וי"ל רבותא נקטי' לאפ"ה מותר בעבה וכרישא מצי למיתני מבושל שאני טועם מותר בצלי ובשלוק אלא לא היה מופסק תירוץ [בהאי] דמבושל לא משמע כשוס ייתור צלי ושלוק: [טורמוטא והרמוצה]. מפרש בגמ': רבי יאשיה אוסר בצלי ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר. ולכך לא הוי ראיה דבגדרים הלך אחר לשון בני אדם: והא מן תבשיל נדר. וכך לא הוי תבשיל כיון שהוא רק כמיס בעלמא: בהיטריות. פירוש קרייאני: [איני] וכי קני טוביס לחולים וכו': ברכיבי. מועיליס לחוליס: באשוני. פירוש קשות הם רעות לחולה שאינן מבושלות כלוקן: בקרא גופה. פירוש מילון שבקרא קשה הוא ולא לחולה: בגויה. רך שבתוכו יפה לחולה: לוליבא דקרא. כל דבר שהוא [רך] קרי לוליבא: בבותחה. טוב ליתן בכותח: ודבר זה אסור לאומרו בפניהם. שמלעיגים עליו ואומרין שאנו קובעים מילי דחולה ואינלולא בהש"ס ובקונע' פירש שאסור ללמוד להם שום תקנה ולא גרלה: מאן חולין. דקתני לעיל שהחולין אוכלין בו': דרבנן. שמתוך שעמלים בתורה הם תלשים אבל לחולין ממש לא מעלי: רבא לטעמיה. דרבנן איקרו חולים:

הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק אמר קונם תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדרה רך ומותר בעבה [2]ומותר בביצה טורמוטא ובדלעת הרמוצה [3]הנודר ממעשה קדרה אין אסור אלא ממעשה רתחתה אמר קונם היורד לקדרה שאיני טועם אסור בכל המתבשלין בקדרה: **גמ'** תניא ר' יאשיה אוסר ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנא' [4]ויבשלו (את) הפסח באש כמשפט לימא בהא קמיפלגי דרבי יאשיה סבר הלך אחר לשון תורה [5]ותנא דילן סבר [6]בנדרים הלך אחר לשון בני אדם לא דכולי עלמא [7]בנדרים הלך אחר לשון בני אדם [8]מר כי אתריה ומר כי אתריה באתרא דתנא דילן לצלי קרו ליה צלי ולמבושל קרו ליה מבושל באתרא דר' יאשיה אפילו צלי קרו מבושל והא קרא נסיב לה אסמכתא בעלמא: קונם תבשיל כו': והא מתבשיל נדר אמר אביי האי תנא כל מידי דמתאכל ביה ריפתא תבשיל קרו ליה והתניא [9]הנודר מן התבשיל אסור בכל מיני תבשיל ואסור בצלי ובשלוק ובמבושל ואסור בהיטריות רכות שהחולין אוכלין בהן פיתן איני והא רבי ירמיה חלש על לגביה ההוא אסיא לאסיוה חזא קרא דמחת בביתיה שבקיה ונפק אמר כמלאך מותא אית ליה לדין בביתיה ואנא איעול לאסאה יתיה לא קשיא הא ברכיבי הא באשוני רבא בר עולא אמר הא בקרא גופיה והא בגוויה דקרא דאמר רב יהודה לוליבא דקרא בסילקא לוליבא דציתנא בכותחא [7] ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ רבא אמר מאן חולין רבנן רבא לטעמיה [8]דאמר רבא

כמאן